

Yönetim Yazıları 33

Mesut KOYUNCU Yönetim Danışmanlık & Vergi Hizmetleri | YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİR

Kriz! Ama Nasıl?

Üstatlara Saygıyla....

Ondört yaşımda, Ankara Maliye Okulu birinci sınıfında, eğitimine başladığım vergicilik, Hesap Uzmanı olduğum 1992 yılında, artık benim için meslek haline gelmişti.

Onüç yıl o Ocak'ta başta vergi hukuku ve denetimi ile ilgili olmak üzere ne çok şey öğrendik.

Rahmetli Yılmaz ÖZBALCI Üstat ile masanın devlet, rahmetli Mehmet MAÇ Üstat ile masanın diğer tarafını, özel sektör bakış açısını kavradık. Her iki Üstat da sonuç odaklı yorumlarıyla bizlere ışık tuttular...

Sadece onlar mı? Gerek Maliye Bakanlığı gerekse özel sektör ve akademik camiadan birçok Üstat ve Hocamızın emeği karıştı bilgimize.

Bu satırları yazarken, üç koca cilt, harika üç kitap ulaştı. Eski Hesap Uzmanı İlhan Küsmenoğlu tarafından kaleme alınmış **"Bütçe Görüşmelerinin Işığında 1920'den 1950'ye Türkiye"**

Sektör Nereye Gidiyor?

İş hayatımıza geri dönelim. 2005 yılında özel sektöre geçtim. Önce holding mali koordinatörlüğü, sonra kağıt ve ambalaj sektöründe yöneticilik...

Ben yazmaktan yoruldum. Eminim benim yazılarımı takip edenler de okumaktan. Birçok sektörde olduğu gibi kağıt, özellikle oluklu mukavva üretiminde kullanılan kağıtlar için, ciddi miktarda arz fazlası var. Bunu biliyoruz artık. 2023 yılının ikinci yarısından itibaren yaşadığımız bu kriz şiddetini her yıl biraz daha fazla hissettiriyor.

Selüloz ve Kağıt Vakfı, Oluklu Mukavva Sanayicileri Derneği (OMÜD), TÜİK ile benzeri kurumların yayınlanmış istatistiklerden ve kendi tahminlerimizden yola çıkarak, geçmiş yıllar üretim gerçekleştirmeleri ile tahminlerimizi aşağıda özetlemeye çalıştım.

Tablo 1

Oluklu Mukavva	2023	2024	2025 T	2026 T	2027 T	2030 T
Üretim (ton)	2.914.520	3.266.479	3.600.000	4.000.000	4.500.000	5.000.000
Fark (ton)	-2.292	351.959	333.521	400.000		
Değişim Oranı	-0,10%	12,10%	10,20%	11,10%	12,50%	11,10%

Sektörün kaba bir hesapla 6 milyon tona yaklaşan kapasitesinin olduğu ve yukarıda yer alan üretim rakamlarıyla karşılaştırıldığında, arz fazlasına yönelik krizin her yıl biraz daha şiddetlenerek, 2030 sonrasına da sarkacağını söyleyebiliriz.

Şimdi gelelim, yukarıdaki tabloda aktardığımız, her yıla ilişkin üretim fazlasıyla ilgili değerlendirmelerimize...

2024 yılında, bir önceki yıla göre 352 bin ton fazla üretim gerçekleşmiş ve kapasite fazlasına neden olan üretim artışları ilk meyvesini vermeye başlamıştır.

Aşağıdaki tablodan da görüleceği üzere, bunun 88 bin tonu ihracat artışına, 174 bin tonu azalan ithalatın yerine sarfedilmiştir. Geriye kalan 89 bin ton, stoklar değişmediği varsayımı ile, net tüketim artışına, %3 lük bir büyümeye gitmiştir.

Tablo 2

OM Kağıt	Formül	2023	2024	Fark (Ton)	Fark (%)
Üretim (ton)	a	2.914.520	3.266.479	351.959	12%
İhracat (ton)	b	191.889	280.283	88.394	46%
İthalat (ton)	c	602.184	428.136	-174.048	-29%
Tüketim (T)	d(=a-b+c)	3.324.815	3.414.332	89.517	3%

Tablo 3’de aktardığımız üzere, kesin rakamlar henüz yayınlanmamış olsa da 2025 yılında 3.600.000 ton üretimin gerçekleştiğini tahmin ediyoruz. Bu tahminimizden yola çıkarak, kesinleşmiş ihracat ve ithalat miktarlarını dikkate aldığımızda, iç tüketimin sadece %1 oranında artmış olabileceğini hesaplıyoruz.

Tablo 3

OM Kağıt	Formül	2024	2025	Fark (Ton)	Fark (%)
Üretim (ton)	a	3.266.479	3.600.000	333.521	10%
İhracat (ton)	b	280.283	459.708	179.425	64%
İthalat (ton)	c	428.136	308.129	-120.007	-28%
Tüketim (T)	d(=a-b+c)	3.414.332	3.448.421	34.089	1%

2025 yılında bir önceki yıla göre gerçekleşen 333 bin tonluk üretimin 179 bin tonu ilave olarak ihraç edilmiş, geri kalanı iç piyasada kullanılmıştır. İç piyasada kullanılan kısmın 120 bin tonu azalan ithalat yerine sarfedilmiş, sadece 34 bin tonluk bir tüketim artışı gerçekleşmiştir.

2026 yılında bir önceki yıla göre üretim artışının 400 bin ton civarında olacağını tahmin ediyoruz.

Bu yıl ihracatın biraz daha artması ithalatın biraz daha azalması mümkün olabilir. Ancak, yurtdışında da arz fazlasının varlığı ihracatı karsız hale getirmekte, daha fazla artırılmasını zorlaştırmaktadır. Koruma önlemi olarak getirilen vergi sonrasında mevcut ithalat, çoğunlukla yurt içinde üretilmeyen kağıt cinslerini içermektedir. Mevcut kapasite, bu tip kağıtlara yönlendirilebilirse ithalatın biraz daha azalması mümkündür. Aksi taktirde ithalatın önceki yıldan daha az gerçekleşmesi zor olacaktır.

Sonuç itibariyle üretim, geçen seneki üretimden daha fazla miktar ve oranda artacaktır. İç piyasada tüketim artışı 2024-25 yılları seviyesinde kalırsa, arz fazlası kaynaklı kriz, 2026 yılında daha çok hissedilecektir.

Kriz! Ama Nasıl?

Yazının ikinci bölümünü birincisiyle bağlayalım hadi. Üniversite yıllarındaki çalışmışlığımız bir yana 1992 yılında iş hayatına başladık. Kamu ve özel sektörde tecrübelerimiz oldu. Bu süreç boyunca birçok ekonomik kriz yaşadık. Kimini çok şiddetli hissettik, kimi teğet geçti ve çabuk toparlandık.

Krizlerin en büyük göstergesi işlerin durması, negatif büyüme olarak karşımıza çıkmıştı. Devalüasyon ve negatif büyüme oranları krizin şiddetini ortaya koyuyordu. İşler bir süre durur, zayıf olanlar aradan çekilir, krizi iyi yönetenler kısa zamanda güçlenerek yollarına devam ederlerdi. Birçok büyük sanayici grup, bu krizlerin hemen sonrasında daha çok büyümüş ve güçlenmiş olarak yollarına devam etmiştir.

2008 krizinde Çorlu fabrikası ziyaretlerimde yollarda tır görmek imkansız hale gelmiş, işler durmuştu. O zamandan sonra bir kriz lafı geçse yollara bakarım.

Ben dahil birçok kişi kriz lafını kullanıyor. Lakin yollar tırlarla dolu. İşler az değil. Bu kriz diğerlerinden farklı. Kriz karsızlık krizi.

Arz fazlası hem içeride hem de dışarıda aşırı rekabete neden oluyor. Aşırı rekabet de karsızlığa...

Küçülmek, az üretmek, üretmemek çözüm mü? Arz fazlasını oluşturan yatırımların ana para ve faiz ödemeleri ne olacak?

Yaklaşık 35 yıllık iş hayatımıza yeni bir tecrübe daha katacağız. Filmin sonunu ben de merak ediyorum.